herpy

SKILPADDER

Eastern Snake-necked Turtle

Chelodina longicollis

Chelodina longicollis er en middels stor, kjøttetende ferskvannsskilpadde fra det sørøstlige Australia. Halsen er så lang at den når omtrent 60 % av skjoldets lengde, og dyret fanger byttet med et lynraskt utfall fra bunnen. Hunnene blir opptil 28 cm. Arten krever et stort, dypt og rent vannkar med en solplass, og den er et dyr å se på, ikke å ta opp.

Familie: Chelidae Tidligere navn: *Chelodina novaehollandiae*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**18-28 cm** total lengde inkl. hale
Vekt	**450-820 g**
Levealder	**30-50 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Semiakvatisk**
Biotop	**Våtmark og temperert skog og eng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**150 × 75 × 65 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Varmeplass	**30-34 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
Vann	**Akvaterrarium** dybde 35-40 cm
Vanntemperatur	**22-25 °C**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter, virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**84-144 mnd.**
Kullstørrelse	**6-24 egg**
Kull per år	**1-3**
Inkubasjon	**110-185 dager** ved 26-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Ikke vurdert (NE)**

Om arten

Chelodina longicollis er en sidehalset skilpadde (Pleurodira). Den trekker ikke hodet rett tilbake, men bøyer halsen sidelengs inn under skjoldkanten. Ryggskjoldet (carapax) er bredt og flatt med en fure langs midten som blir dypere med alderen, og fargen går fra svart til lysebrun, og bukskjoldet er kremfarget til gult med svarte sømmer. Halsen er lang og smal, grå til svart på oversiden og kremfarget på undersiden, besatt med små, spisse knotter. Hodet er smalt og spisst. Unge dyr er svarte til mørkegrå med en oransje stripe langs hver side av hals og kjeve og oransje flekker på bukskjoldet.

Alle mål i teksten er skjoldlengden. Hunnene er større og dypere i kroppen enn hannene og har en kortere, tykkere hale. Hannene har lengre hale og et lett innbøyd bukskjold. Forskjellene er små, så kjønnet er vanskelig å se hos unge dyr. Hunner blir opptil 28 cm og hanner opptil 25 cm; i næringsfattige områder blir dyrene mindre, hunner omkring 22 cm og hanner

omkring 19 cm. Voksne veier 450-820 g.

Arten har luktkjertler og avgir en gul, illeluktende væske når den føler seg truet. Hos unge dyr skjer det ved den minste berøring, og hos voksne avtar det når dyret venner seg til holderen sin. Dyret kan også snappe i forsvar. Det er et dyr å observere og ikke å håndtere.

Skilpadden krysser seg fritt med *Chelodina canni* og *Chelodina rugosa* der utbredelsesområdene møtes. I handelen forveksles den lett med den langt større *Chelodina expansa*, som blir omkring 40 cm og krever et mye større kar.

Utbredelse og leveområde

Chelodina longicollis lever i det sørøstlige Australia: fra Port Lincoln på Eyre-halvøya i South Australia gjennom Victoria og New South Wales og langs kystelvene i Queensland mot nord til nedbørfeltet til Fitzroy-elven. Arten finnes i hele Murray-Darling-bassenget, og vest for Great Dividing Range når den mot nord til Burdekin-elven. Bestandene på øyer i Bass Strait nord for Tasmania er innført, og det finnes innførte dyr på Tasmania og omkring Perth og Albany i det sørvestlige Australia.

Arten er vanlig i hele utbredelsesområdet. De største truslene er rev som spiser eggene, veitrafikk, tørke og endringer i våtmarker.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Chelodina longicollis finnes i mange slags ferskvann: sumper, innsjøer, elvelaguner, gårdsdammer og langsomt rennende, gjengrodde vassdrag, men også i raskere vann og i brakkvann. Den er tallrikest i grunne, midlertidige våtmarker uten fisk og andre skilpadder. Dyret tilbringer mesteparten av tiden på bunnen og soler seg bare lite.

Arten vandrer over land, opptil flere kilometer, mellom vannhull, særlig når det regner. Tørker vannhullet ut, graver dyret seg ned i løvlaget under trær eller søker mot permanent vann og kan ligge i hvile (estivasjon) til regnet vender tilbake. Klimaet er temperert. Arten er aktiv og spiser ved lavere temperaturer enn andre australske skilpadder og lever derfor lenger sør og høyere opp enn dem. På høylandet i New South Wales kan den overvintre under is.

Føden er alt som kan fanges i vannet: insektlarver, ormer, rumpetroll, frosker, små fisk, krepsdyr, bløtdyr og plankton samt åtsler. Byttet fanges fra bakhold: halsen kastes frem, munnen åpnes, og byttet suges inn.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Stell

TERRARIET

Hold *Chelodina longicollis* i et akvarium eller et kar, ikke i et vanlig terrarium. Arten er en bunnlevende svømmer og trenger dybde mer enn solplass. Karet må være minst fem ganger så langt som skjoldet og halvparten så bredt som det er langt, og landdelen regnes med i bunnarealet. Målene i boksen, 150 × 75 × 65 cm, er minstemålet for én voksen hunn og gir en vanndel på 110 × 75 cm med omtrent 330 liter ved 40 cm vann og plass til en solplass. En hann på 18-20 cm klarer seg med 100 × 50 cm.

Vannet må være minst dobbelt så dypt som skjoldet er bredt: 35-40 cm for en voksen hunn og omtrent 30 cm for en hann. Unger holdes i vann som er omtrent like dypt som skjoldets lengde, med lett adgang til overflaten. Et langt, lavt kar passer bedre enn et høyt og smalt.

Solplassen må være så stor at dyret kan komme helt opp av vannet og tørke helt, for eksempel en flytende dokk eller en skrå bredd, og sitte under en varmelampe og en UVB-lampe. Bunnen kan være bar, noe som er lettest å holde ren. Ønskes det substrat, så bruk store, glatte elvesteiner; grus, småstein og sand samler avfall. Gi skjul i form av røtter, store steiner og planter, siden arten vil ha dekning. Skjul og planter må ikke ha kanter eller hull hvor dyret kan sette seg fast.

Kraftig filtrering er nødvendig, for arten spiser uten å spare på rotet. Bruk et utvendig tønnefilter beregnet for minst dobbelt så mye vann som karet rommer. Karet må være rømningssikkert, for arten klatrer og vandrer.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Vannet skal være 22-25 °C. Temperaturen holdes med en termostatstyrt vannvarmer, og det måles både i vannet og over det. Ved under 20 °C blir dyret slapt og slutter å spise, og for kaldt vann eller plutselige skifter gir luftveisinfeksjoner.

Solplassen skal være 30-34 °C. Luften i rommet skal være 22-26 °C om dagen og kan falle til 18-22 °C om natten. Unger trives i den varmere enden av vannets temperaturområde. Lampene slås av om natten.

En kontrollert vinterhvile er ikke nødvendig. Dyr som holdes innendørs, er sunnest når temperaturen er den samme hele året. Oppholder dyret seg lenge i et mørkt hjørne utenfor vannet, er det noe galt med vannet eller temperaturen.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Skilpaddens fuktighet er vannet, så luftfuktigheten er ikke avgjørende; 50-80 % i rommet er tilstrekkelig. Det viktige er rent vann. Skift omtrent en fjerdedel til en tredjedel av vannet hver uke, og fjern fôrrester etter måltidet. Fôring i et eget kar holder hovedkaret renere. Bruk en vannbehandling mot klor når nytt vann fylles på.

VANN OG VANNKVALITET

Vannet er dyrets oppholdssted. Det skal være 35-40 cm dypt for voksne dyr (minst dobbelt så dypt som skjoldet er bredt), oksygenrikt, rent og 22-25 °C varmt. Filteret må rense både mekanisk og biologisk, og det rengjøres i karvann, ikke i springvann, slik at bakteriene bevares. Undergrunnsfiltre og små innvendige filtre er ikke nok for et voksent dyr. Alt elektrisk utstyr ved vannet skal sitte bak en jordfeilbryter.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og avhengig av UV-lys for knoklene. Den bruker mindre tid på solplassen enn *Trachemys scripta*, men UVB er likevel nødvendig. Ferguson-sone 2 er et anslag ut fra den atferden; sonen er ikke dokumentert for arten. Bruk et UVB-rør beregnet for reptiler over solplassen og et hvitt varmelys ved siden av, og bytt røret etter produsentens anvisning, minst én gang i året. Glass og plast stopper UVB, så ingenting må stå mellom lampen og dyret.

Lyset skal være på minst 12 timer i døgnet. Om sommeren kan dyret få ufiltrert sol utendørs i grunt vann, men aldri uten tilsyn, for det kan bli overopphetet.

FÔRING

Chelodina longicollis er kjøtteter. Føden skal være animalsk og variert: meitemark, blodmark og svartmark, siriss og andre insekter, små fisk som guppyer, reker, krill, muslinger og snegler. Større dyr kan få en tint babymus som en tilfeldig godbit, høyst én gang i måneden. Saltvannsfôr skylles og legges i bløt i minst én time.

Pellets til kjøttetende vannskilpadder kan prøves, men mange dyr tar dem ikke, så ernæringen skal ikke bygge på dem. Fôret er kalkfattig, så strø kalk på det to ganger i uken, og gi et multivitamin med A-vitamin hver uke. A-vitaminmangel gir hovne øyne og appetittløshet.

Unger fôres hver dag, og halvvoksne dyr annenhver dag. Voksne fôres to ganger i uken. Et måltid er omtrent på størrelse med dyrets hode; fôrrester fjernes etter et par timer. Arten spiser i vannet.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Chelodina longicollis er et dyr å observere. Den er ikke sosialt anlagt og lever alene i naturen, og i et kar oppstår det ofte kamp mellom to dyr, fordi det dominerende vokser raskere. Hold derfor ett dyr.

Ved forstyrrelse trekker dyret seg inn og avgir luktvæske. Hold fingrene unna vannet når dyret får fôr, for halsen skyter frem på brøkdeler av et sekund. Skal dyret løftes, ta tak med begge hender om skjoldet bakfra, og hold fingrene unna hodet. Vask hendene før og etter. Barn under fem år bør ikke håndtere dyret.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene blir kjønnsmodne etter 7-8 år og hunnene etter 10-12 år. Hannene er mindre når de blir kjønnsmodne: 14-19 cm mot hunnenes 17-21 cm, avhengig av bestanden. Kjønnet ses på halen, som er lengre hos hannen, og på hannens lett innbøyde bukskjold.

PARRING

Paringen skjer i vannet i den australske våren, oftest i september. Hannen nikker med hodet, svømmer raskt etter hunnen og legger seg oppå henne med bukskjoldet mot hennes ryggskjold. Hunnen kan vri seg løs, men hannen gir sjelden opp. Gi hunnen plass og skjul, og skill dyrene hvis hannen er for utholdende.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 6-24 hardskallede, avlange egg, i gjennomsnitt omkring 14. Eggene er omkring 30 mm lange og 20 mm brede og veier 6-7 g. Eggleggingen skjer i oktober-januar (den australske våren og forsommeren), og opptil tre kull i året er mulig; antallet avhenger av hvor mye føde hunnen har hatt. Hunnen går gjerne flere hundre meter fra vannet for å finne et høytliggende sted, myker opp jorden med væske fra kloakken og graver med bakbeina. Gi hunnen en kasse med fuktig sand- eller leirblandet jord på landdelen.

INKUBASJON

Rugetiden er 110-185 dager, vanligvis 120-150. Kjønnet avhenger ikke av temperaturen. Fosteret kan gå i hvile underveis, og derfor varierer rugetiden mye. Rugetemperaturen er ikke dokumentert for arten; 26-30 °C er et anslag, og egg utvikler seg raskere i den varme enden. Bruk et fuktig, men ikke vått underlag, og ikke vend eggene. Ungene er omkring 3 cm og veier 4-5 g.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er selvstendige fra klekkingen; foreldrene passer verken egg eller unger. Unge dyr holdes i grunt vann, i skjoldlengdens dybde, ved den varmere enden av temperaturområdet, med en solplass, UVB og skjul. Fôret er blodmark, svartmark, små biter av meitemark og små fisk, hver dag. De fleste unger tar ikke pellets. Hold unger enkeltvis eller med god plass, slik at de ikke biter hverandre.

Helse og vanlige feil

Arten er hardfør når vannet og temperaturen er riktige. De fleste sykdommer skyldes stellet.

- Luftveisinfeksjon: hvesende pust, bobler fra nesen og skjev flytestilling. Skyldes nesten alltid for kaldt vann eller en for kald solplass. Krever veterinær.
- Skjoldråte: hvite eller grå flekker som ikke kan skrubbes av, ved urent vann.
- A-vitaminmangel: hovne øyne og appetittløshet ved ensformig fôr uten tilskudd.
- Mangel på UVB og kalk gir bløte og misdannede skjold og knokler.
- Appetittløshet ved vann under 20 °C er ikke en sykdom, men et tegn på at varmen må justeres.

Alle reptiler kan være symptomfrie bærere av *Salmonella*. Vask hendene etter kontakt med dyr, vann og utstyr. Søk en veterinær med reptilerfaring hvis dyret ikke spiser, har hovne øyne, åpen munn eller flyter skjevt.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.